

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Optimalisatie hoogwatergeul Lomm

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

20 mei 2014 / rapportnummer 2687- 72

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

Delfstoffen Combinatie Maasdal (DCM) heeft het voornemen de werkzaamheden bij de hoogwatergeul te Lomm uit te breiden ten opzichte van hetgeen eerder is vastgelegd in het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute en de (milieu- en ontgrondings)vergunningen. Het gaat daarbij om het winnen van extra specie, het creëren van meer ruimte voor de berging van niet-vermarktbaar materiaal en het realiseren van extra waterstandsverlaging. Onderdelen van het plan zijn een verdere verlaging van de weerd, het uitkopen van twee of drie kassen en de aanleg van een bypass.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het milieueffectrapport (MER).

De Commissie vindt dat het MER in het algemeen een helder beeld geeft van het voornemen en van de alternatieven en varianten die zijn overwogen. Ook is goed aangegeven wat het voorkeursalternatief is. De effectbeschrijving is duidelijk en systematisch van opbouw. Wel is de Commissie van mening dat het MER, zeker in de samenvatting, de milieugevolgen van het voornemen voor grondwater, geluid en archeologie te positief presenteert in de tabellen. Aangezien uit het MER de juiste informatie wel is af te leiden, beschouwt de Commissie dit niet als een essentiële tekortkoming.

Voor het aspect hydrologie vindt de Commissie dat het MER geen goede onderbouwing levert van de effectvoorspelling. Om de volgende redenen heeft de Commissie ook dit niet als een essentiële tekortkoming beschouwd:

- er vindt nu reeds uitgebreide monitoring plaats van de grondwaterstand;
- er zijn adequate maatregelen benoemd om eventuele effecten te mitigeren;
- met name bij de by-pass is een uitvoeringswijze gekozen die er op gericht is dat er geen effecten naar de omgeving optreden.

De invloed op de grondwaterstanden is dus steeds goed beheersbaar.

Bovendien is uit de reeds uitgevoerde monitoring vanaf 2006 gebleken dat de effecten op de grondwaterstanden minder groot zijn en minder ver reiken dan bij eerdere berekeningen in 2004 werd verwacht.

Dit alles overwegend is het oordeel van de Commissie dat de **essentiële informatie in het MER aanwezig** is om het milieubelang een volwaardige rol te geven bij de besluitvorming.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 bij dit advies en op www.commissiemer.nl.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Te positieve weergave van de effecten

Om de volgende redenen is de Commissie van mening dat het MER, zeker in de samenvatting, de milieugevolgen van het voornemen te positief presenteert:

- De hydrologische effecten worden beoordeeld ten opzichte van de (te pessimistische) berekeningen uit 2004. Dat is methodisch onjuist en schetst een te positief beeld van de effecten van het voornemen.
- Met de wijzigingen in de aanleg van de watergeul die thans worden voorgesteld, zal de uitvoeringsperiode zeker 5 tot 6 jaar langer duren. Daarmee zijn de effecten voor lucht en geluid los van de beoordeling op etmaal- of jaarbasis per definitie ongunstiger dan bij het niet-doorgaan van het voornemen. Dat is in het MER niet aangegeven.
- In de samenvatting van het MER zijn de negatieve effecten voor geluid 'weggemiddeld' binnen het aspect woon- en leefmilieu. Industrielawaai is tijdens de aanleg de belangrijkste geluidbron. Dit is voor het voornemen negatief ten opzichte van het oorspronkelijke voornemen en voor alternatief 2 nog negatiever dan voor alternatief 1. Dit wordt niet minder door neutrale beoordeling van andere woon- en leefmilieuaspecten.
- Op dezelfde wijze worden de negatieve effecten voor archeologie in de samenvatting weggemiddeld vanwege positieve landschapseffecten, waardoor de indruk ontstaat dat er geen negatieve effecten zijn.

De Commissie geeft dit mee als aandachtspunt bij de bestuurlijke afweging.

2.2 Effecten op het grondwater

De conclusie uit het hydrologische rapport is dat er geen effecten op de grondwaterstanden optreden buiten het plangebied en dus ook geen afgeleide effecten voor natuur, landbouw en bebouwing. De Commissie vindt dit niet afdoende onderbouwd.

- Het hydrologisch rapport geeft bijvoorbeeld inconsistente informatie over droge en natte jaren waardoor de opbouw van het betoog niet klopt.²
- Er is in de analyse geen rekening gehouden met mogelijke wijzigingen in het stuwpeil van de Maas, eventuele wijzigingen in oppervlaktewaterpeilen, de invloed van grondwaterwinningen in de omgeving en eventuele vernattingsmaatregelen in de Schandeloose Heide die fluctuaties in de gemeten grondwaterstanden (wel) kunnen verklaren. Aangezien dergelijke externe invloeden op de grondwaterstand, naast de meteorologische invloeden, niet uit de waarnemingen zijn gefilterd, kan met de huidige analyse het effect van het voornemen onvoldoende betrouwbaar in beeld worden gebracht. De toegepaste analyse aan de hand van een referentiegrondwaterstandsbuis mag alleen worden uitgevoerd als zeker is dat er, behalve de invloed van de meteorologie, geen andere invloeden aanwezig zijn die het verloop van de grondwaterstand bepalen.

² Zo wordt als verklaring van de lage grondwaterstandsmetingen in 2009 gesteld dat dit komt doordat er in dit jaar sprake is van een droge periode. Maar in 2006 en in 2011 trad een veel drogere periode op en werden dergelijke lage grondwaterstanden niet gemeten. Zie afbeelding 4.2 en 4.3 in het hydrologisch rapport.

- In het hydrologisch rapport staat dat er discontinuïteiten³ in de watervoerende pakketten aanwezig zijn. Hierdoor zal het effect van de aanleg van de nevengeul, de weerdverlaging en de bypass minder ver oostwaarts waarneembaar zijn dan zonder deze discontinuïteiten. Het hydrologische rapport (pagina 24) onderbouwt met peilbuiswaarnemingen in vier raaien de aanwezigheid van deze discontinuïteiten. Deze onderbouwing vindt plaats op basis van grondwaterstandmetingen uit oktober 2007, een extreem droge oktobermaand. De Commissie vindt de geleverde onderbouwing aan de hand van deze peilbuisraaien niet overtuigend en vraagt zich daarnaast af of deze extreem droge oktobermaand voor deze analyse als representatief mag worden verondersteld.

Zoals echter reeds in hoofdstuk 1 van dit advies is aangegeven geeft het monitoringprogramma en de beschikbaarheid van adequate mitigerende maatregelen voldoende waarborg dat de hydrologische effecten beheersbaar zijn. Daarom zijn naar het oordeel van de Commissie de onvolkomenheden in de onderbouwing van de effectvoorspelling overkomelijk.

2.3 Effecten op de waterstanden in de Maas

Deze effecten zijn goed beschreven en onderbouwd.

2.4 Effecten op waterkwaliteit

De effecten van mogelijke vertroebeling zijn helder beschreven. De effectbeschrijving ten aanzien van de ecologische en chemische waterkwaliteit is summier. In vergelijking met de gehanteerde referentiesituatie verandert er naar alle waarschijnlijkheid weinig. Uit het MER komt naar voren dat het de bedoeling is in de eindsituatie diepe zones (3 ha van ca. 11 meter diepte) en ondiepe zones aan te leggen. Zo wordt een situatie gecreëerd waarbij bezinking van zwevende delen mogelijk is. Hierdoor neemt de helderheid van het water toe, kunnen planten beter groeien en worden problemen met overmatige algengroei naar verwachting voorkomen. Problemen met algengroei in nieuw aangelegde wateren doen zich overigens over het algemeen pas na enkele jaren voor. Gegeven de beperkte ervaring in Nederland met de waterkwaliteit in nevengeulen, adviseert de Commissie te monitoren of de getroffen maatregelen op termijn toereikend blijken.

2.5 Bodem

Met de uitvoering van het voornemen zou extra ruimte ontstaan voor berging van niet-vermarktbaar grond. In het advies voor reikwijdte en detailniveau heeft de Commissie naar voren gebracht dat er in deze regio juist eerder een tekort dan een overschot aan grond is om de plassen die ontstaan door zand- en grindwinning, op te vullen. Derhalve heeft zij gevraagd in het MER aan te geven wat de herkomst van de grond zal zijn. Het MER geeft enkele (niet controleerbare) mogelijke herkomstlocaties aan. Het oppert vervolgens dat het ook mogelijk is grond elders aan te kopen, zand te laten liggen, of de geul dieper af te werken.

³ Discontinuïteiten kunnen ontstaan door breuken of door de ontstaanswijze van het gebied.

Dat laatste in aanmerking nemend is het niet terecht dat alle alternatieven hetzelfde scoren op de groundbalans. Meer winnen geeft een groter risico op een ongunstige balans.

2.6 Geluid en luchtkwaliteit

Voor geluid zijn de uitgangspunten en berekeningen in het LBP/Sight rapport correct weergegeven en uitgevoerd. De onderbouwing voor de gehanteerde grenswaarde van 50 dB(A) is beperkt. Deze waarde sluit echter aan bij de geluidniveaus ten gevolge van de huidige werkzaamheden en kan daarmee inderdaad als het referentieniveau van het omgevingsgeluid tijdens de aanleg worden beschouwd.

Voor laagfrequent geluid is uitgegaan van een inmiddels achterhaalde 'Vercammen curve'. Omdat bij de voorgenomen activiteit hetzelfde materieel wordt gebruikt als bij de huidige vergunde werkzaamheden dezelfde afstand tot de woningen wordt aangehouden, was het eenvoudig geweest om na te gaan of er klachten zijn over laagfrequent geluid bij de bewoners bij de inzet van dit materieel. Dit is ook gevraagd in het advies over reikwijdte en detailniveau en kan alsnog worden gedaan.

Voor luchtkwaliteit geldt dat, afgezien van enkele kleine onvolkomenheden⁴ in de informatie, de conclusie aannemelijk is dat geen sprake zal zijn van overschrijding van grenswaarden ter hoogte van locaties waar moet worden getoetst.

2.7 Landschap en cultuurhistorie

In het MER staat duidelijk beschreven welke archeologische onderzoeken zijn uitgevoerd, wat de consequenties van het rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid zijn en waar vervolgonderzoek nodig is.

Het monument watermolen blijft in het voorkeursalternatief onaangetast. Met de gemeente Venlo zijn afspraken gemaakt over het toegankelijk en beleefbaar maken.

Het is nog niet helder wat er gebeurt met de restanten van de molenbiotoop die buiten de begrenzing van het monument vallen, met name een mogelijk aanwezig molenbekken.⁵ Wanneer uit nader onderzoek zou blijken dat er een duidelijke relatie met de molen is, verdient het aanbeveling in de uitwerking van het plan na te gaan hoe de vergravingen en de daarop volgende inrichting zo kunnen worden uitgevoerd dat de relatie beleefbaar wordt gemaakt.

Voor zowel cultuurhistorie als landschap wordt terecht gesteld dat de belangrijkste effecten het gevolg zijn van de reeds eerder vergunde aanleg van de hoogwatergeul.

⁴ Gesproken wordt over achtergrondconcentraties ordegrootte mg/m³. Dit moet zijn µg/m³. Gesproken wordt over het berekenen van concentraties binnen de inrichting. In het MER is nergens gedefinieerd wat de inrichting is. Plangebied is meer consistent met de rest van de tekst van het MER. Onduidelijk in het MER is welke jaren zijn beschouwd. In het rapport luchtkwaliteit van LBP/Sight (31 mei 2013) lijkt alternatief 1 reeds in 2015 gereed. Dit is natuurlijk niet correct.

⁵ Momenteel is nog niet duidelijk of werkelijk sprake is van een molenbekken. In het vastgestelde Programma van Eisen (voorjaar 2014) voor het nadere archeologische onderzoek is de 'zoektocht naar het molenbekken' onderdeel van de onderzoeksagenda. Daarmee moet een antwoord komen op de vraag of de onderzoeksresultaten argumenten leveren om de locatie inderdaad als molenbekken aan te wijzen.

Er is geen sprake van bijkomende aantasting van cultuurhistorisch waardevolle elementen. Voor landschap treedt er een positief effect op, want in de toekomstige situatie ontstaat een 'aantrekkelijk nieuw landschap.' Er wordt niet echt ingegaan op de nieuwe landschappelijke kwaliteit, maar uit de natuurparagrafen blijkt dat die wel aanwezig is in termen van natuurlijkheid, variatie, contrast en dergelijke.

2.8 Natuur en Natura 2000

De gevolgen voor natuur zijn in het MER en de bijbehorende achtergrondrapporten afdoende beschreven. In paragraaf 7.4.6 van het MER worden maatregelen voorgesteld die nodig zijn of overwogen kunnen worden om nadelige effecten voor natuur te mitigeren.

Stikstofdepositie

Nu het bevoegde gezag heeft bevestigd dat de kassen niet worden uitgeplaatst, maar de activiteiten worden beëindigd, is voldoende duidelijk toegelicht dat depositie van stikstof vanwege de voorgenomen activiteit niet zal toenemen ten opzichte van de referentiesituatie.

Beschermde soorten

Uit het ecologisch onderzoek komt naar voren dat in en nabij het plangebied steenuilen territoria hebben. De locaties van de nesten is niet goed bekend, maar ze liggen nabij de rand van het plangebied. In het MER wordt voorgesteld nieuwe nestkasten te plaatsen, om zo een alternatief te bieden vanwege de tijdelijke vermindering van het voedselgebied en de optische verstoring. Het zal nog nodig zijn exact aan te geven waar de nieuwe nestkasten komen en op welk voedselgebied ze aansluiten. Voorafgaand aan de uitvoering moet de inventarisatie van broedplaatsen wellicht nog geactualiseerd worden. Gezien het karakter van het gebied verwacht de Commissie overigens dat een toereikende oplossing kan worden gevonden.

Evenementen

Uit het ontwerpbestemmingsplan blijkt dat in de bestemming natuur ter plaatse van de dorpsweide evenementen kunnen plaatsvinden. De planregels bevatten randvoorwaarden om hinder te beperken.

Gezien de afstand tot het Natura 2000 gebied Maasduinen (> 1200 m) is effect op de fauna als gevolg van geluid niet aannemelijk. Bij evenementen in het broedseizoen verdient het aanbeveling na te gaan hoe met maatregelen verstoring van bewoonde nesten beperkt kan worden.

Natuurontwikkeling

In het advies over reikwijdte en detailniveau heeft de Commissie gevraagd om inzicht te geven in de kansen voor natuur en de verbeteringsmogelijkheden hiervoor. In het MER staat dat de doelstelling van de EHS "ecologisch water" betreft. Overgangen van land naar water dienen dan zoveel mogelijk geleidelijk te zijn en de functie kan versterkt worden door poelen of laagtes te realiseren in het terrestrische deel die na hoogwaterperiodes tijdelijk water bevatten. De Commissie adviseert hieraan aandacht aan te schenken bij de uitwerking van plan.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: DCM Exploitatie Lomm BV

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Venlo (voor het bestemmingsplan), Provinciale Staten van Limburg (voor de Ontgrondingsvergunning)

Besluit: wijzigen van een bestemmingsplan, verlenen van een ontgrondingsvergunning

Categorie Besluit m.e.r.:

Project-m.e.r. vanwege categorie C16.1, D03.2
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: het winnen van extra specie, het creëren van meer ruimte voor de berging van niet-vermarktbaar materiaal en het realiseren van extra waterstandsverlaging bij de hoogwatergeul te Lomm

Bijzonderheden: Dit project is een aanvulling op het project Hoogwatergeul Lomm, bij de Commissie m.e.r. bekend onder projectnummer 1346.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in E3 Journaal: 20 juni 2012
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 21 juni 2012
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 14 juni 2012
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 28 augustus 2012
inhoudseisen vastgesteld: 7 november 2012
kennisgeving MER in Staatscourant van: 19 maart 2014
ter inzage legging MER: 20 maart tot en met 30 april 2014
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 17 maart 2014
toetsingsadvies uitgebracht: 20 mei 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

mw. drs. M. van Eck (secretaris)
dhr. drs. M.A. Kooiman
dhr. drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)
dhr. ir. P.P.A. van Vugt
dhr. drs. J. van der Winden
dhr. ir. Th. G.J. Witjes

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte

en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- ProjectMER Wijzigingen Hoogwatergeul Lomm, 25 oktober 2013
- Ontwerp bestemmingsplan deel 1, 2 en 3 maart 2014
- Vergunningsaanvraag in het kader van de omgevingsvergunning, 28 oktober 2013
- Vergunningsaanvraag in het kader van de Waterwet deel 1 en 2, aanvulling, Ontwerp Revisievergunning, 16 oktober 2013
- Vergunningsaanvraag in het kader van de ontgrondingenwet deel 1 en 2, 25 oktober 2013, aanvulling en ontgrondingenwet en Omgevingsverordening Limburg, 27 februari 2014

De Commissie heeft kennis genomen van 7 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 7 mei 2014 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Optimalisatie hoogwatergeul Lomm

ISBN: 978-90-421-3944-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

